



ความไม่รู้



ดร.วิฑูรย์ ลิ้มโชคดี

“ความไม่รู้” มากมายที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรงขึ้นตามที่เราได้เห็นได้ฟังมาตลอดเรามีพนักงานจำนวนเป็นหมื่นเป็นแสนที่ทำงานในโรงงาน และในสถานประกอบการทั่วไป (โดยเฉพาะในกิจการ SMEs หรือธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดเล็ก) โดยที่ไม่ว่าจะโดยไม่รู้ตัวหรือโดยรู้ตัวแต่ไม่ระวังอะไรแอบแฝงอยู่บ้างในโรงงานหรือสถานที่ทำงานอยู่นั้น

หลายต่อหลายคน ไม่รู้ด้วยซ้ำไปว่า วัตถุหรือสารเคมีที่เป็นวัตถุที่ใช้ในการผลิตอยู่นั้น เป็นวัตถุอันตรายหรือเป็นสารพิษที่ต้องห้าม การทำงานจะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษหรือต้องมีวิธีการปฏิบัติงานเป็นพิเศษ

หลายต่อหลายคนก็ไม่รู้ว่าการทำงานอย่างปลอดภัยต้องทำอะไรบ้าง ไม่รู้ว่าต้องทำอะไรก่อนหลังจึงจะไม่อันตราย ผู้ปฏิบัติงานจะต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายอะไรบ้าง ในขณะที่ทำงาน (เช่น สวมหมวก ใส่แว่นตา ใส่ถุงมือ คาดเข็มขัดนิรภัย ใส่รองเท้าหัวเหล็ก เป็นต้น)

เรื่องนี้คงไม่ใช่เฉพาะพนักงานที่ปฏิบัติงานหรือทำงานอยู่หน้างานที่อันตรายเท่านั้น ที่มีโอกาสบาดเจ็บพิการได้ แต่รวมถึงทุกคนที่อยู่ในโรงงานหรือสถานประกอบการนั้น รวมตลอดถึงผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงด้วยก็ได้ เช่น กรณีหม้อไอน้ำ (Boiler) ในโรงงานหรือโรงแรมระเบิด เจ้าหน้าที่ที่หนึ่งทำงานอยู่ในห้องแอร์ของสำนักงานหรือแขกที่พักผ่อนชั้นต่างๆ ของโรงแรมอาจถึงตายคาที่ได้ด้วย (ถ้าแรงระเบิดไปถึงหรือไฟลุกไหม้ไปถึง)

อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นแต่ละครั้ง มักจะสร้างความเสียหายทางทรัพย์สินหรือเศรษฐกิจ และมักจะทำให้มีผู้ที่ได้รับบาดเจ็บหรือพิการด้วยเสมอ

จึงพอจะสรุปได้ว่า อุบัติเหตุอันตรายจนเป็นเหตุให้มีผู้บาดเจ็บพิการหรือทรัพย์สินเสียหายนั้น เกิดจาก “ความไม่รู้” ได้มากมายเหลือเกิน

เรื่องนี้มีนักวิชาการอุบัติเหตุชาวอเมริกันชื่อ ไฮน์ริช (Heinrich) กล่าวไว้เมื่อ 50 ปีที่แล้ว “อุบัติเหตุต่างๆ จะเกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Acts) และสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Conditions)”

การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Acts) จะเกิดจาก “ผู้ปฏิบัติ

ปฏิบัติงาน” หรือ “ผู้เกี่ยวข้อง” ทำงานอย่างไม่ปลอดภัย เช่น ทำงานโดยไม่รู้ตัวอันตราย ทำงานแบบเสี่ยๆ ทำงานแบบประมาทหรือขาดสติ ขับรถเร็วเกินควร ไม่คาดเข็มขัดนิรภัย ไม่ใส่หมวกแข่งในบริเวณสถานีก่อสร้าง เป็นต้น

สภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Conditions) จะเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายที่อยู่รอบตัวพนักงานผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในโรงงานหรือภายในสถานประกอบการด้วย เช่น เครื่องจักรไม่ปลอดภัย (มีส่วนที่หมุนหรือเคลื่อนไหวเปิดโล่ง) แสงสว่างไม่เพียงพอ เสียงดังเกินไป ร้อนอบอ้าว ฝุ่นละอองหรือควันพิษฟุ้งกระจายพื้นทางเดินลื่น สะสมวัตถุพิษหรือสารเคมีอันตรายมากเกินไป เป็นต้น

ถึงวันนี้สาเหตุสำคัญทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้น ยังเป็นจริงเสมอเพราะยังคงเป็นสาเหตุหลักของอุบัติเหตุร้ายแรงต่างๆ ในโลกใบนี้

แต่ในความเป็นจริงแล้ว เมื่อเทคโนโลยีการผลิตก้าวหน้ามากขึ้น สาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจะมีอีกหลายสาเหตุ และมีความซับซ้อนมากขึ้นทุกที

ดังนั้น มาตรการป้องกันอุบัติเหตุไม่ให้เกิดขึ้น (มาตรการเชิงรุก) จึงเป็นวิธีที่คุ้มค่ายิ่งของการป้องกันอุบัติเหตุ และลดความสูญเสียต่างๆ ทางด้านชีวิต และทรัพย์สิน

แต่เรามักจะคุ้นเคยกับ “การแก้ไขปรับปรุง” หลังจากการเกิดอุบัติเหตุมากกว่า และมักจะทำกันแบบ “ไฟไหม้ฟาง” ด้วยซ้ำไป คือ ทำกันแบบตื่นตื่น และดูจริงจังยิ่งนักหลังเกิดอุบัติเหตุใหม่ๆ และแล้วก็ค่อยๆ เลือนหายไป จนสงบนิ่งเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในที่ทำงานให้มีความปลอดภัยก็เป็นมาตรการป้องกันอุบัติเหตุที่ได้ผลวิธีหนึ่ง เช่น ปิดครอบส่วนที่อันตรายของเครื่องจักร เพิ่มแสงสว่างให้เพียงพอ และเหมาะสมกับลักษณะงาน ติดตั้งระบบระบายอากาศ ปรับปรุงการวางผังโรงงาน แยกเก็บวัตถุอันตรายอย่างปลอดภัย

ปัญหาที่คือ เราจะทำอย่างไรให้ “ความไม่รู้” เป็น “ความรู้” ให้มากที่สุด ครับผม ! 